

UIT ONMACHT ONTSTAAN IDEEËN

De voorstelling £¥€\$ als culminatie van 15 jaar Ontroerend Goed

In 2009 schreef Wouter Hillaert in *Ons Erfdeel* over het Gentse theatergezelschap Ontroerend Goed¹, met name over het internationale succes van voorstellingen als *The Smile Off Your Face* (2004) en *Pubers bestaan niet* (2008). In dat laatste stuk zag hij het beste van Ontroerend Goed samenkomen: “de wil om de theaterervaring op de spits te drijven tot een hier-en-nu-belevenis die onder de huid kruipt” en “de zoektocht naar hoe het medium zelf vernieuwd kan worden”. Het bracht hem tot een voorzichtige voorspelling: “Underground is dat al lang niet meer, maar misschien wordt dit collectief er dan toch ooit groot mee in eigen land.”

Acht jaar later is Ontroerend Goed een vaste waarde van het (inter)nationale podiumlandschap. Bij de recentste subsidieronde kreeg het gezelschap 23 procent meer structurele middelen toebedeeld en in 2017 scheert het hoge toppen met £¥€\$ (te lezen als het Engelse *lies*). Die voorstelling wil de dominantie van de financiële markten over de economie voelbaar maken, en de giftige koers- en gevoelswisselingen die daaraan ten grondslag liggen. Het publiek wordt zelf bankier en heeft maar één doel voor ogen: zoveel mogelijk winst genereren, koste wat kost. In feite is £¥€\$ een gigantisch bordspel dat teert op de adrenaline en *struggle for profit* van haar “toeschouwers” – in dit geval een wat problematische term.

Dat het Ontroerend Goed zo voor de wind gaat, komt volgens artistiek leider Alexander Devriendt in de eerste plaats doordat hij en zijn collega’s uitgebreid de tijd nemen “om sporen dood te denken, om voorstellingen voldoende te testen. Het vooronderzoek van £¥€\$ dateert al van 2015, terwijl er genoeg voorbeelden zijn van grote producties die in drie weken tijd in elkaar gebokst moeten worden. Die luxe hebben we verworven met dank aan de subsidies, maar evengoed door veel in het buitenland te spelen.”

De wilde hemelbestormers waarover Hillaert schreef, zijn geëvolueerd tot geduldige oeuverbouwers. Dat werd ook duidelijk tijdens het vijftienjarige

Ontroerend Goed vormt niet langer een vergaarbak van theaterexperimenten, maar is een zorgvuldig uitgebouwd instituut met een duidelijk afgelijnde poëtica

jubiläum dat ze begin 2017 vierden. Eén week lang bezette Ontroerend Goed de Minardschouwburg in Gent om eerder werk opnieuw op te voeren, onder meer *All That Is Wrong* (2012), *Fight Night* (2013) en *Wijven* (2014). Die aandacht voor archivering en repertoire verraadt de goed geoliede machine die Ontroerend Goed intussen is. Het gezelschap vormt niet langer een vergaarbak van theaterexperimenten, maar is een zorgvuldig uitgebouwd instituut met een duidelijk afgelijnde poëtica.

De poëtica van Ontroerend Goed volgt nog altijd de twee sporen die Hillaert onderscheidde: het ingebakken livekarakter van theater omarmen (en fervent doordrukken) en tegelijk de theatrale conventies bevragen (en opheffen). Devriendt is ervan overtuigd dat een medium als theater niet krampachtig mag vasthouden aan slijtende gewoontes, want “toen de fotografie werd ontwikkeld, moest de portretkunst zich ook heruitvinden. Vandaar die boost aan kubistische portretten: ze vormden een alternatief voor de realistische portretten die door de opkomst van de fotografie hun bestaansrecht verloren. Door de alomtegenwoordigheid van film, tv en sociale media moet theater heruitgevonden worden, en opnieuw zijn kern opzoeken: een driedimensionale ruimte. Het is niet meer voldoende om louter de vierde wand te willen doorbreken. We moeten de volledige ruimte zien.”

Dus voltrekt £¥€\$ zich in een ruimte zonder opdeling: spelers en “toeschouwers” hebben verschillende rollen, maar ze zitten door elkaar en op

dezelfde hoogte: aan casinotafels die de financiële markten voorstellen. Zo'n opstelling is, zeker in een theaterlandschap als dat van de Lage Landen, niet per se ongezien, maar het schetst wel mooi de interactieve ontwikkeling die Ontroerend Goed heeft doorgemaakt. Was de verhouding tussen speler en toeschouwer in pakweg *A Game Of You* (2009) nog één op één, dan is ze in £¥€\$ één op zeven. "Op dat vlak is deze voorstelling een culminatiepunt: we onderzoeken al veel langer de *black box* van het theater in zijn pure, formele eenvoud, maar met £¥€\$ heeft de interactiegraad een vlucht genomen. We willen het publiek niet langer controleren", legt Devriendt uit. "Zelfs voor *Fight Night*, waarin het publiek acteurs kon wegstemmen, lagen de scenario's nog op voorhand klaar."

Niet dat Ontroerend Goed louter interactief theater maakt. "Het idee bepaalt de vorm", verduidelijkt Charlotte De Bruyne, levens- en artistieke partner van Devriendt. Dat idee ontstaat altijd uit een gevoel van onmacht. Ook op dat vlak is £¥€\$ volgens Devriendt een hoogtepunt, "omdat dit project een proces laat zien, en niet louter een product. Het is de bedoeling ons persoonlijke gevoel van onmacht zo algemeen mogelijk te maken, zonder te moraliseren en met een lichtvoetigheid die het sérieux niet

ondermijnt. De eindconclusies van een onderzoek zijn vaak betekenisloos als de weg ernaartoe je wordt ontnomen."

Na het onderzoek van het kapitalistische kluwen en de verslavende "ik wil meer"-gedachte in £¥€\$, stelt Ontroerend Goed in de voorstelling *Loopstation* (maart 2018) de vraag of er een alternatief is voor groei. Het is een kwestie die Ontroerend Goed, na zijn vijftiende verjaardag, ook als collectief aangaat én intrigeert. Hoe kun je als groep evolueren zonder gebukt te gaan onder een al te dwingende groei-gedachte? "Er moeten niet noodzakelijk nog continenten worden veroverd, maar het blijft essentieel dat onze voorstellingen een breed publiek uitnodigen om kritisch te denken", zegt medeoprichter en vaste dramaturg Joeri Smet.

DAAN BORLOO

ontroerendgoed.be

NOOT

1. WOUTER HILLAERT, 'Vaak ontroerend, soms ook goed. Het internationale succes van Ontroerend Goed', *Ons Erfdeel*, jg. 52 (2009), nr. 2, pp. 142-144.

